

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВНЗ «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Галузь знань – 23 «Соціальна робота»

Спеціальність – 231 «Соціальна робота»

освітня програма – **Технології та інновації соціальної роботи**

Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр

Львів – 2018

I. ВСТУП

Фаховий вступний екзамен проводиться з метою визначення рівня професійної підготовки вступників та його відповідності для вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень магістр. Екзамен передбачає визначення стану готовності вступників до майбутньої дослідницької діяльності, інноваційної діяльності при розв'язанні соціальних проблем суспільства, сформованості.

Програма включає опорні питання з циклу нормативних навчальних дисциплін «Соціальна робота», «Технології соціальної роботи». Питання розміщені у програмі мають розширену структуру, що є орієнтиром, умовним планом відповіді на екзамені. Саме такий підхід допоможе вступникові врахувати можливі моменти поєднання теоретичного матеріалу з історією та сучасною соціальною практикою, з проблемами професійної майстерності соціального фахівця.

Екзамен проводиться в усній формі. До комплекту вступного екзамену входять білети, що включають по три питання. Перше, друге з соціальної роботи, технологій соціальної роботи і третє питання – містить практичне завдання, розв'язання якого дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок, професійної компетентності.

Наприклад, можливий варіант білета №...

1. Предмет, цілі та завдання соціальної роботи
2. Технологія соціальної профілактики.
3. Практичне завдання.

Поданий наприкінці програми список джерел для підготовки до екзамену носить рекомендований характер і не виключає власних ініціатив вступників у їх доборі та використанні.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Предмет, цілі та завдання соціальної роботи

Виникнення і розвиток соціальної роботи в Україні. Предмет, цілі та завдання соціальної роботи. Функції і принципи соціальної роботи. Соціальна робота в зарубіжних країнах.

Поняття соціальної норми. Класифікація соціальних норм. Поняття соціуму як цілісної соціальної системи. Соціальна система і структура соціуму.

Соціалізація як ключове поняття соціальної роботи. Види соціалізації: стихійна, відносно спрямована, соціально-контрольована соціалізація (виховання). Фактори та механізми соціалізації.

Соціальне виховання: сутність, зміст, та принципи соціального виховання. Соціальний розвиток і соціальна активність особистості. Поняття соціальної адаптації, її форми та види. Соціальні відносини як об'єкт дослідження теорії соціальної роботи.

Визначення клієнта соціальної роботи, класифікація клієнтів соціальної роботи. Соціальне обслуговування. Складні життєві обставини та надання соціальних послуг. Соціальна опіка і піклування.

Тема 2. Теоретичні засади соціальної роботи

Взаємозв'язок теорії і практики соціальної роботи. Теорії соціальної роботи. Соціологічні теорії: системно-екологічна модель, соціально-радикальна модель. Психолого-орієнтовані теорії: психодинамічна модель, когнітивно-біхевіористична та гуманістично-екзистенційна моделі. Комплексні теорії: кризове втручання, сімейна терапія, психосоціальна та соціально-педагогічна моделі.

Тема 3. Сфери діяльності соціального фахівця

Соціальна служба в системі соціальної роботи. Структура соціальної служби. Система соціальних служб та соціального обслуговування в Україні.

Система соціального обслуговування населення. Соціальна робота в громаді. Соціальна робота в сільській місцевості та великому місті. Соціальна робота в системі охорони здоров'я. Соціальна робота в системі освіти. Соціальна робота у сфері культури. Соціальна робота на підприємстві.

Діяльність державних та недержавних організацій у соціальній роботі. Роль міжнародних організацій у розвитку соціальної роботи. Партнерство соціальних служб, благодійних і громадських організацій.

Організація волонтерської роботи. Сфери діяльності волонтерів.

Тема 4. Нормативно-правова основа соціальної роботи

Регламентуючі, дорадчі документи світового співтовариства (акти, декларації, пакти, конвенції, рекомендації, резолюції ООН, ВООЗ, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та ін).

Внутрішньодержавні юридичні акти (Конституція, закони, укази, розпорядження Президента України, постанови уряду України, накази, рішення колегій та інструкції Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я, Державного комітету у справах сім'ї та молоді та ін.). Державні стандарти соціальних послуг.

Документи суб'єктів України, які забезпечують реалізацію законів на своїй території, виконання регіональних законоположень, виконання республіканських (Автономна Республіка Крим) нормативних законоположень з правом законодавчої ініціативи. Документи муніципальних утворень (міські і сільські райони, мікрорайони (трудові колективи).

Рішення, накази, розпорядження безпосередньо закладів та організацій.

Тема 5. Професійні компетенції соціального фахівця

Модель соціального фахівця. Професійні вимоги до фахівця.

Комунікативна компетентність соціального фахівця. Особливості соціально-психологічної взаємодії у соціальній роботі.

Асертивність та міжособистісна сенситивність в структурі компетентності соціального фахівця.

Роль лідерства у соціальній роботі. Соціально-психологічна підготовка до управлінської діяльності, формування управлінських команд. Особистісне зростання як умови ефективності професійної діяльності соціального працівника.

Попередження професійного вигорання соціальних працівників.

Тема 6. Професійна етика соціального фахівця

Становлення та розвиток етики професійної діяльності соціального фахівця. Етичний кодекс соціального фахівця. Базові професійні цінності соціальної роботи. Етико-аксіологічні аспекти соціальної роботи. Міжнародна Декларація етичних принципів соціальної роботи. Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи. Етичні норми взаємостосунків соціального фахівця з колегами, та установами і організаціями. Етичні вимоги щодо становлення соціального фахівця до своєї професії. Етичні дилеми в роботі з різними категоріями клієнтів.

Тема 7. Система соціальних служб в Україні

Поняття «інституціалізація», «деінституалізація». Соціальні служби і соціальні послуги: їх функції та види. Сучасний стан та перспективи розвитку системи державних та громадських соціальних інституцій. Національна стратегія та план дій з реформування інтернатних установ на 2017-2026 рр.

Тема 8. Соціальна політика у галузі соціальної роботи

Поняття і зміст соціальної політики. Соціальні процеси в суспільстві, на управління якими спрямована соціальна політика. Суб'єкти, об'єкти, принципи та механізми реалізації соціальної політики. Основні напрямки та шляхи реалізації соціальної політики. Розвиток

соціальної політики як галузі державної політики. Сучасні пріоритети соціальної політики. Взаємозв'язок становлення соціальної політики і соціальної роботи. Класифікація моделей соціальної політики та основні критерії аналізу соціальної політики. Чинники, що впливають на формування соціальної політики. Підходи до поняття «соціальний захист». Основні складові системи соціального захисту, механізми реалізації та джерела фінансування. Сутність, функції та види соціального страхування в Україні. Об'єкти та суб'єкти соціального страхування. Сутність і завдання соціальної допомоги. Види соціальної допомоги.

Тема 9. Соціальна робота в громаді

Сутність та функції громади. Соціально-психологічні ознаки та параметри територіальних громад. Соціальна робота в громаді, як засіб покращення якості життя та розвитку. Фази розвитку роботи в громаді. Моделі роботи в громаді. Форми і методи соціальної роботи з громадою. Традиційні соціальні інститути, які забезпечують соціальні роботи з населенням у громадах. Основні складові соціальної роботи у громадах. Функції і стратегії діяльності соціальних працівників у громаді. Правові основи соціальної роботи у громаді. Форми співпраці між державними та недержавними організаціями у громаді. Проектний підхід у вирішенні проблем громади..

Тема 10. Технологічні аспекти соціальної діяльності

Сутність та особливості технологій соціальної діяльності. Поняття соціальної технології, класифікація соціальних технологій. Особливості технологій. Етапи соціальних технологій.

Класифікація методів та форм соціальної роботи. Процес вибору та реалізації соціальної технології.

Тема 11. Діагностична робота соціального фахівця

Поняття «соціальна діагностика». Об'єкт та предмет соціальної діагностики. Значущість технології діагностики у діяльності соціального фахівця. Особливості та рівні застосування соціально-педагогічної технології діагностики. Соціальний діагноз як результат діагностики.

Принципи реалізації соціально-педагогічної діагностики: об'єктивності, верифікації, конфіденційності, систематичності, клієнтоцентризму.

Етапи процесу соціально-педагогічної діагностики: початковий етап, підбір і аналіз даних про соціальну ситуацію, аналіз результатів діагностики та постановка соціального діагнозу.

Система методів соціальної діагностики. Особливості діагностики особистості. Методика соціально-педагогічного вивчення сім'ї. Методи та напрямки дослідження групи. Вимоги до застосування методів соціально-педагогічної діагностики.

Тема 12. Технологія планування у соціальній роботі

Планування роботи з клієнтом як ефективна умова роботи з клієнтом. Поняття індивідуальний план. Мета і завдання індивідуального плану. Методика складання документу. Основні компоненти індивідуального плану роботи з клієнтом

Тема 13. Технологія соціальної адаптації

Державний стандарт соціальної адаптації. Загальні підходи щодо організації надання соціальної послуги. Визначення індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги. Місце і строки надання соціальної послуги. Укладання договору про надання соціальної послуги. Зміст соціальної адаптації.

Тема 14. Терапевтичні технології у соціальній роботі

Поняття «соціальна терапія». Рівні реалізації технології терапії. Соціальне «лікування», соціальний захист та соціальний розвиток як функції соціальної терапії. Форми соціальної

терапії відповідно до об'єкту дії: індивідуальна, групова, сімейна. Види та методи терапевтичного впливу в практиці соціально-педагогічної роботи: трудотерапія, терапії самовиховання, ігрова та казкотерапія, арттерапія та ін.

Тема 15. Технології соціальної корекції

Соціальна корекція: сутність поняття. Основні функції корекції: відновлювальна, компенсаційна, стимулююча, виправна. Цільова аудиторія, що потребує соціальної корекції. Методи та форми реалізації технологій соціальної корекції.

Тема 16. Сутність технологій соціальної реабілітації

Поняття «соціальна реабілітація». Принципи здійснення соціальної реабілітації. Види реабілітації: стихійна та організована, медична, психологічна, педагогічна та ін. Категорії населення, що потребують реабілітації. Основні види застосування соціально-педагогічної технології реабілітації. Етапи реабілітаційної діяльності фахівців. Індивідуальна комплексна програма як технологія соціальної реабілітації. Система напрямків індивідуальної комплексної програми соціальної реабілітації: соціально-побутовий, медико-фізіологічний, медико-психологічний, психолого-педагогічний, соціально-трудоий. Методика розробки комплексної програми реабілітації.

Тема 17. Особливості технологій соціальної профілактики

Сутність поняття «соціальна профілактика». Об'єкти та суб'єкти соціальної профілактики. Зміст профілактичної роботи у діяльності соціального фахівця. Типи (первинна, вторинна та третинна) та рівні (загальнодержавний, спеціальний, індивідуальний) реалізації соціальної профілактики. Форми та методи соціальної профілактики.

Тема 18. Технології соціального консультування

Сутність поняття «консультування». Державний стандарт соціальної послуги консультування. Мета, завдання та особливості проведення консультацій. Класифікація консультацій за об'єктом дії, за характером та змістом обговорюваних і вирішуваних з клієнтом проблем, за цільовою установкою клієнта, за напрямом консультування. Умови та етапи проведення соціального консультування. Індивідуальна консультативна бесіда та методика її проведення. Особливості проведення телефонного консультування. Характерологічні особливості інших методів консультування: регламентування, нормування, інструктування, приклад, наслідування, заохочення, переконання, критика та ін.

Тема 19. Технологія соціального посередництва

Особливості соціального посередництва. Державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів. Форми соціального посередництва. Технології соціального посередництва у вирішенні правових, побутових проблем клієнтів. Технології посередництва у наданні необхідної допомоги і підтримки клієнтів.

Тема 20. Технологія медіації у соціальній роботі

Технології посередництва у вирішенні міжособистісних, сімейних конфліктів. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації). Загальні підходи до організації та надання соціальної послуги медіації. Принципи та правила медіації. Етапи реалізації технології медіації.

Тема 21. Технології соціальної підтримки, супроводу та патронажу

Поняття «соціальний супровід». Мета та завдання технології соціального патронажу. Об'єкти та суб'єкти соціально-педагогічного супроводу та патронажу. Особливості здійснення соціального супроводу. Алгоритм технології соціально-педагогічного супроводу.

Тема 22. Екстрена допомога у соціальній роботі

Поняття, зміст та завдання екстреної допомоги. Державний стандарт соціальної послуги кризового та екстреного втручання. Зміст та основні задачі оцінки кризової ситуації отримувача соціальної послуги. Правила та перестороги консультування клієнтів із суїцидальною поведінкою. Міжнародна федерація служб невідкладної телефонної допомоги: історія, задачі, правила, принципи роботи. Психічні реакції людини на екстремальні обставини (уточніть види обставин): зміни мовлення, рухів, змісту повідомлень. Зв'язок змісту екстремальної події з особливостями психотравмуючих переживань. Поняття критичної ситуації та переживання у діяльнісному підході.

Тема 23. Соціальна робота з молоддю

Загальна характеристика основних проблем сучасної молоді в Україні, їх причини та шляхи вирішення. Напрямки молодіжної політики сучасної української держави, її документальна та інституційна основа. Молодь як суб'єкт соціальної роботи. Категорії молоді, яка потребує соціальної підтримки. Принципи соціальної роботи з молоддю та участь молоді в процесах прийняття рішень. Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді: зміст і форми діяльності. Мобільна соціальна робота: зміст та принципи. Форми і методи соціальної роботи з молоддю, яка виходить з-під опіки. Технології соціальної роботи з дезадаптивною молоддю.

Тема 24. Соціальна робота з сім'єю

Сім'я як суб'єкт соціальної роботи. Категорії сімей, які потребують соціальної підтримки. Підходи та принципи соціальної роботи з сім'єю. Сучасні моделі соціальної роботи з сім'єю. Технологія формування відповідального батьківства у роботі з сім'ями.

Соціальна робота з сім'ями та дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Соціальна робота з сім'ями, які виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Соціальна робота з дітьми та дорослими, які зазнали насильства в сім'ї. Забезпечення допомоги особі, яка постраждала від насильства: заклади, етапи, види допомоги, передбаченої законодавством. Компетенції соціальних працівників щодо проведення оцінки у сім'ї (в ситуації підозри насильства). Дії громадських, благодійні та волонтерських організацій у разі звернення щодо ситуації насильства.

Тема 25. Соціальна робота з людьми з інвалідністю

Сучасні уявлення про інвалідність. Принципи соціальної роботи з людьми із особливими потребами. Синдром «інваліда» та його складові – симптоми. Основи етикету у спілкуванні з людьми із особливими потребами. Сутність понять «абілітація» і «реабілітація». Сутність понять «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія» стосовно людей з інвалідністю. Незалежне життя людей з інвалідністю як мета соціальної політики і соціальної роботи. Технології роботи з людьми з інвалідністю.

Тема 26. Соціальна робота з алко- та наркозалежними людьми

Чинники, прояви та процес виникнення адиктивної поведінки. Форми прояву та психологічна сутність процесу узалежнення від психотропних речовин. Рівні вживання алкоголю; поняття "доза алкоголю" та "зловживання алкоголем". Стадії алкоголізму та наркоманії, їх критерії. Динаміка виникнення узалежнення від наркотиків у підлітків та молоді. Складові психологічної готовності до вживання психотропних речовин.

Роль сімейного виховання у виникненні особистої схильності до адиктивної поведінки.

Соціальна робота з питань профілактики адикцій та реабілітації осіб у відповідності до цільових груп. Співпраця держави та недержавних організацій у вирішенні проблем профілактики та реабілітації адиктивної поведінки. Діяльність закладів для лікування та соціальної реабілітації осіб, які узалежені від психотропних речовин. Зміст та форми роботи соціального працівника з родинами алко- та наркозалежних осіб.

Тема 27. Соціальна робота з правопорушниками

Соціальна робота в пенітенціарній системі. Законодавство України про соціально-психологічну службу в пенітенціарній системі. Діяльність соціальних служб у виховних колоніях для неповнолітніх та інших закладах пенітенціарної системи. Структура та функції державної пенітенціарної служби України. Соціально-психологічна характеристика осіб, які скоїли правопорушення. Особливості спілкування соціального працівника, з особами що скоїли правопорушення. Поняття вимушеного спілкування. Застосування методу контактної взаємодії в умовах вимушеного спілкування. Особливості роботи соціального працівника з неповнолітніми правопорушниками та їх батьками. Специфіка діяльності соціального працівника із засудженими та персоналом в пенітенціарних закладах різного рівня безпеки. Специфіка діяльності соціального працівника в пенітенціарних закладах, де утримуються жінки з дітьми. Особливості роботи соціального працівника із засудженими до альтернативних покарань. Специфіка діяльності соціального працівника з особами, які повернулись з місць позбавлення волі.

Тема 28. Соціальна робота з людьми, які мають хронічні захворювання

Соціально-психологічні потреби людей з хронічними захворюваннями. Соціальна уразливість ВІЛ-інфікованих. Необхідність соціальної підтримки. Напрями соціальної роботи та психотерапевтична корекція. Основні теоретичні засади для здійснення консультування та супроводу клієнтів з хронічним захворюванням. Державний стандарт паліативного догляду.

Тема 29. Соціальна робота з людьми похилого віку

Психофізіологічні особливості людей похилого віку. Соціальна робота з людьми похилого віку. Соціальна допомога людям похилого віку. Будинки-інтернати для людей похилого віку. Територіальні центри обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян і відділення соціальної допомоги вдома. Державний стандарт догляду вдома. Державний стандарт денного догляду для людей похилого віку.

Тема 30. Соціальна робота з безпритульними людьми

Бездомність як соціальна проблема. Основні причини бездомності. Соціальна робота з безпритульними людьми. Вулична робота як технологія надання послуг безпритульним.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При визначенні рівня професійної підготовки вступників слід враховувати:

- аналіз відповіді студента: елементарна, фрагментарна, неповна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань, правильність, повнота, осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості загально-навчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень оволодіння розумовими операціями: вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези, шукати шляхи розв'язку);
- самостійність оцінних суджень.

Відповідь абітурієнта має відображати фундаментальність і нетрадиційність, педагогічне бачення і конструктивний підхід відповідаючого, його інтелект і, нарешті, інтелігентність. Студенти можуть висловлювати власні, відмінні від викладених у підручниках, судження, які свідчать про креативність майбутнього соціального педагога.

Важливо виявити уміння випускника ретранслювати теоретичні знання на практичні обставини, що виникають в ході практики і роботи, прогнозувати наслідки педагогічного впливу, готовність молодого спеціаліста реалізувати в практичній роботі здобуті під час навчання знання, педагогічну технологію, свою професійну майстерність, вдосконалені особистісні якості, готовність боротьби якості.

Відповідь абітурієнта оцінюється за наступними критеріями, які відповідають нормам оцінок 60-бальної системи:

58-60 – вступник глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно, логічно й осмислено його викладає. Здатен сформулювати власне ставлення до певної теорії/концепції, висловити власну думку та аргументовано її довести.

55-57 – вступник повно та ґрунтовно розкриває поставлені питання, грамотно аналізує технології соціально-педагогічної діяльності. У вільній формі висловлює особисті думки, проте не може їх повністю аргументувати.

51-54 – вступник вільно оперує вивченим матеріалом, з можливих варіантів вибирає найкращу відповідь. Адекватно вміє розкрити теорії і концепції, загальні закономірності й принципи, методи та форми соціально-педагогічної діяльності, критично оцінити їх ефективність.

48-50 – вступник добре засвоїв теоретичний матеріал, логічно мислить і буде відповідь, здатен робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

45-47 – вступник на достатньому рівні знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, частково може аналізувати психолого-педагогічні процеси і явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними.

41-44 – вступник має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях, знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання.

37-40 – вступник логічно й осмислено викладає програмний матеріал, здатен розбивати інформацію на компоненти, розуміти їхні взаємозв'язки та організаційну структуру, різницю між фактами і наслідками.

34-36 – вступник вичерпно, послідовно, грамотно викладає програмний матеріал, може самостійно наводити власні приклади, володіє окремими вміннями і навичками аналізу та синтезу.

30-33 – вступник володіє програмним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, виправляє вказані помилки й огріхи в логіці міркувань.

27-29 - вступник знає програмний матеріал, не допускає суттєвих неточностей при виборі відповіді, тобто вибирає правильну, але не найкращу, здатен використати вивчений матеріал у нових ситуаціях, наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач.

24-26 – вступник володіє знаннями, грамотно і по суті викладає їх принципові положення, проте порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, потребує допомоги у використанні знань і вмінь для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.

21-23 – вступник правильно визначає сутність питання, допускаючи певні неточності, самостійно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях.

19-20 – вступник визначає сутність питання, допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання. Здатен пояснити факти, правила, принципи.

16-18 – вступник визначає сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми. Здатен частково інтерпретувати вивчене.

13-15 - вступник розкрив лише окремі положення питання і допустив при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання. З великими труднощами дає характеристику соціально-педагогічним явищам та процесам.

9-12 - вступник володіє матеріалом на рівні відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, без їх розуміння.

5-8 - вступник не знає значної частини програмового навчального матеріалу, припускається істотних помилок при висвітленні його ключових понять, спроможний повідомити лише окремі факти, терміни на рівні відтворення.

1-4 – вступник не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань або частково і поверхово визначає те чи інше поняття.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько, О. В. Соціальна робота в громаді. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
2. Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, Перелік від 29.12.2009 № 1417 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF>
3. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
4. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 232 с.
5. Капська А.Й. Соціальна робота: навчальний посібник. – Київ. Центр навчальної літератури, 2005. – 325 с.
6. Карпенко О.Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота»: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ. Слово, 2011. – 244 с.
7. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика [підручник] // Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. – К: Каравела, 2016. – 368 с.
8. Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, Перелік від 01.08.2013 № 573 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>
9. Про затвердження Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського потенціалу. МОНмолодьспорт України, Мінсоцполітики України; Наказ, Положення від 10.09.2012 № 995/557 // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1629-12>
10. Про затвердження Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів Мінсоцполітики України; Наказ, Положення від 15.08.2013 № 505 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1511-13>
11. Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 28.01.2004 № 87 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/87-2004-%D0%BF>
12. Соціальна робота в Україні : начальний посібник. // За загальною редакцією І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової; Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, Християнський дитячий фонд. - 2-е видання, перероблене і доповнене. – Київ. Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.
13. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навч. посіб.] / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. – К.: Знання, 2008. – 574 с.
14. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 464 с.
15. The ethics of social work principles and standards // <http://ethics.iit.edu/ecodes/node/3935>